

Un museu amb potes. Cultura popular, patrimoni viu i comunitat

Published by [Raquel Torrecilla Pallarés](#) [1] on 15/06/2026 - 11:15 | Last modification: 15/06/2026 - 11:15

Les entitats de cultura popular acostumen a aparèixer vinculades a la festa, la tradició, el calendari popular o el folklore. Quan ens hi acostem des de la gestió cultural, hi trobem moltes altres capes. Hi ha transmissió entre generacions, vincle amb el territori, vida associativa, treball voluntari, memòria compartida i construcció de comunitat.

Aquesta reflexió neix d'una aproximació recent a l'[Esbart Dansaire de Tarragona](#) [2], una entitat fundada l'any 1982 amb la voluntat de recuperar, mantenir i difondre les danses tradicionals catalanes. Al llarg de més de quatre dècades, l'Esbart ha consolidat una trajectòria que combina pràctica artística, recerca patrimonial, participació comunitària i projecció exterior.

En una conversa amb Josep Lluís Peñalver, membre fundador i vicepresident de l'entitat, va aparèixer una expressió especialment suggeridora. L'Esbart és “un museu amb potes”.

La imatge és precisa perquè situa el patrimoni immaterial en moviment. El patrimoni viu en els cossos que ballen, en els assajos, en les places, en els vestuaris, en les festes, en les famílies i en les persones que el transmeten any rere any. També viu en les converses, en les maneres d'ensenyar, en la cura dels materials i en els vincles que es generen al voltant d'una pràctica compartida.

L'Esbart Dansaire de Tarragona ha recuperat balls com el Ball de Gitanes, el Ball de Cossis o el Ball dels Set Pecats Capitals. Aquesta tasca demana recerca, adaptació, contextualització i capacitat per tornar a activar pràctiques vinculades a la memòria col·lectiva de la ciutat. La dansa tradicional esdevé així una forma de coneixement situada, arrelada en un territori concret i transmesa a través de l'experiència.

Una de les qüestions més interessants que planteja aquest cas és l'equilibri entre continuïtat i transformació. Les entitats de cultura popular treballen sovint amb materials heretats, codis recognoscibles i repertoris compartits. Alhora, necessiten dialogar amb els llenguatges, els públics i les sensibilitats del present.

En el cas de l'Esbart, aquest equilibri es concreta en la incorporació de recursos escènics, dramàtics i visuals més actuals, sempre mantenint una relació clara amb la dansa tradicional. Com explicava Peñalver, “fem coses modernes, però no tan diferents”. Resumint aquesta voluntat d'actualitzar sense trencar el fil de la transmissió.

Una part fonamental d'aquesta feina queda fora del focus escènic. Abans d'una actuació hi ha hores d'assaig, organització interna, manteniment de vestuari, coordinació de famílies, preparació de sortides, acompanyament dels infants i joves, gestió de materials i cura de la vida associativa. Aquest conjunt de tasques sosté la pràctica cultural i garanteix la seva continuïtat.

Des d'aquesta mirada, la cultura popular es pot entendre com una infraestructura comunitària feta de persones, temps, afectes, responsabilitats compartides i aprenentatges que passen d'una generació a l'altra.

L'Esbart funciona íntegrament gràcies al voluntariat. Aquesta realitat expressa una gran força col·lectiva i, alhora, fa visibles algunes fragilitats. La continuïtat d'una entitat d'aquest tipus depèn dels recursos disponibles, de l'energia de les persones que en formen part, de la implicació quotidiana i de la capacitat de generar relleu.

Peñalver insistia en una idea clau. La gent s'ha de sentir l'Esbart seu. Aquesta pertinença explica bona part de la seva sostenibilitat. Els infants veuen ballar els joves i volen arribar-hi. Alguns joves, amb el temps, esdevenen monitors o col·laboradors. Hi ha persones que s'allunyen durant uns anys i més endavant hi tornen amb els fills. Així es crea una roda de transmissió cultural, afectiva i comunitària que manté viva l'entitat.

Aquest model planteja preguntes importants per a les polítiques culturals. Com es reconeix el treball voluntari que sosté bona part de la vida cultural del territori? Com s'acompanyen aquestes entitats des de les administracions públiques? Quins recursos, espais i formes de suport necessiten per continuar actives? Com es pot reforçar la cultura popular respectant la seva autonomia associativa?

El valor d'aquestes organitzacions sovint desborda els indicadors habituals. Les actuacions, els públics o les activitats programades expliquen una part del seu impacte. També cal mirar allò que es construeix amb el temps. Vincles, sentiment de pertinença, memòria compartida, cohesió social, aprenentatges informals i continuïtat cultural.

L'Esbart Dansaire de Tarragona mostra igualment la capacitat de la cultura popular per combinar arrelament local i projecció internacional. Els festivals, intercanvis i agermanaments amb altres territoris situen les pràctiques tradicionals en diàleg amb altres cultures. La internacionalització cultural també pot néixer del teixit associatiu, de la societat civil i de les pràctiques comunitàries.

Aquesta dimensió internacional obre nous espais de reconeixement i demana una mirada atenta. Quan una dansa tradicional circula per altres contextos, adquireix nous significats, s'adapta a altres escenaris i entra en relació amb altres formes de patrimoni viu. Cal preguntar-se com es produeixen aquests desplaçaments, qui els decideix i de quina manera es manté el vincle amb la comunitat d'origen.

El cas de l'Esbart Dansaire de Tarragona convida a mirar la cultura popular com una pràctica viva, capaç de generar comunitat, identitat i memòria compartida. També ajuda a entendre que la sostenibilitat cultural depèn de moltes feines petites, sovint discretes, que fan possible la continuïtat d'un projecte col·lectiu.

La imatge del "museu amb potes" sintetitza aquesta idea amb molta força. El patrimoni immaterial es conserva quan hi ha persones, espais i comunitats que el mantenen actiu, el fan circular i el transmeten.

Cuidar la cultura popular vol dir, també, cuidar les comunitats que la fan possible.

Referències

-Associació Esbart Dansaire de Tarragona. (s.d.). Estatuts i informació institucional de l'entitat. Esbart Dansaire de Tarragona. <https://www.esbardansairedetarragona.cat> [3]

-Bonet, L., & De Gregorio, A. (s.d.). Program Design and Evaluation of Resources and Projects. Postgrau en Cooperació i Gestió Cultural Internacional, Universitat de Barcelona.

-De Gregorio, A. (s.d.). Analysis of Projects and Cultural Organizations. Postgrau en Cooperació i Gestió Cultural Internacional, Universitat de Barcelona.

-Generalitat de Catalunya. (2026). Registre d'associacions de la Generalitat de Catalunya: Associació Esbart Dansaire de Tarragona. Generalitat de Catalunya.

-Mestres, A., & Casacuberta, D. (s.d.). Materials del Mòdul 5: Strategic Design. Postgrau en Cooperació i Gestió Cultural Internacional, Universitat de Barcelona.

-Mintzberg, H. (1993). The rise and fall of strategic planning. Prentice Hall.-Ràdio Ciutat de Tarragona. (2024). Josep Lluís Peñalver: "No m'agrada veure tants locals i edificis tancats" [Entrevista

radiofònica]. https://radiociutat.com/programes-podcast/programes/lentrevista_radio_ci... [4]

-Tarragona Ràdio. (2018). 31è aniversari de l'Esbart Dansaire de Tarragona [Entrevista radiofònica].https://pod.enacast.com/c/tarragonaradio___arxiuarxiu-2013entrevistes-2013/31e-aniversari-de-lesbart-dansaire-de-tarragona/

-Entrevista personal realitzada per l'autora a Josep Lluís Peñalver, vicepresident i membre fundador de l'Esbart Dansaire de Tarragona, maig de 2026.

Categories: Article

Categories: Articles i anàlisi

Tags: cultura popular

- [5]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2026/06/15/museu-amb-potes-cultura-popular-patrimoni-viu-comunitat>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/torrecillapr>

[2] <https://esbartdansairedetarragona.cat/>

[3] <https://www.esbartdansairedetarragona.cat>

[4] https://radiociutat.com/programes-podcast/programes/lentrevista_radio_ciutat/josep-lluis-penalver-no-magradeveure-tants-locales-i-edificis-tancats/

[5] <https://interaccio.diba.cat/node/10541>